

DOBROWOLNA ATESTACJA WYROBÓW W KASIE ROLNICZEGO UBEZPIECZENIA SPOŁECZNEGO JAKO NARZĘDZIE PREWENCJI WYPADKOWEJ W ROLNICTWIE

S u m m a r y

Ustawa o ubezpieczeniu społecznym rolników zobowiązała KRUS m.in. do podejmowania starań o właściwą produkcję i dystrybucję bezpiecznych środków stosowanych w rolnictwie oraz sprzętu i odzieży ochronnej dla rolników. Działania Kasy w zakresie tego obowiązku przejawiają się, zarówno w promowaniu wyrobów bezpiecznych w gospodarstwach rolnych, jak również zmniejszania zainteresowania rolników wyrobami wadliwymi. Kasa pomaga producentom w promocji środków zwiększających bezpieczeństwo pracy w rolnictwie. Od dnia 1 stycznia 1995 roku Prezes Kasy umożliwił dostawcom oznaczania wyrobów „Znakiem Bezpieczeństwa KRUS”. Kasa badając okoliczności i przyczyny wypadków przy pracy rolniczej, ma możliwość wyselekcjonowania maszyn i urządzeń, które są najbezpieczniejsze i takim wyrobom krajowym i importowanym może być przyznany „Znak Bezpieczeństwa KRUS”. Aktualnie ważnych jest 41 zezwoleń Prezesa Kasy, upoważniających 19 producentów do oznaczania Znakiem KRUS 122 wyrobów.

Kasa m.in. popularyzuje wśród rolników bezpieczne środki produkcji i ochrony pracy, także poprzez przyznawanie wyróżnień targowych pn. „DOBROSŁAW” za „Wyrób zwiększający bezpieczeństwo pracy w gospodarstwie rolnym” podczas międzynarodowych imprez targowych, dotyczących środków produkcji dla rolnictwa i środków ochrony pracy możliwych do zastosowania w rolnictwie. Od 1996 roku Prezes Kasy przyznał 49 wyróżnień targowych dla 42 dostawców (producentów i importerów) 75 typów wyrobów (54 grup wyrobów).

DOBROWOLNA ATESTACJA WYROBÓW W KASIE ROLNICZEGO UBEZPIECZENIA SPOŁECZNEGO JAKO NARZĘDZIE PREWENCJI WYPADKOWEJ W ROLNICTWIE

S t r e s z c z e n i e

Ustawa o ubezpieczeniu społecznym rolników zobowiązała KRUS m.in. do podejmowania starań o właściwą produkcję i dystrybucję bezpiecznych środków stosowanych w rolnictwie oraz sprzętu i odzieży ochronnej dla rolników. Działania Kasy w zakresie tego obowiązku przejawiają się, zarówno w promowaniu wyrobów bezpiecznych w gospodarstwach rolnych, jak również zmniejszania zainteresowania rolników wyrobami wadliwymi. Kasa pomaga producentom w promocji środków zwiększających bezpieczeństwo pracy w rolnictwie. Od dnia 1 stycznia 1995 roku Prezes Kasy umożliwił dostawcom oznaczania wyrobów „Znakiem Bezpieczeństwa KRUS”. Kasa badając okoliczności i przyczyny wypadków przy pracy rolniczej, ma możliwość wyselekcjonowania maszyn i urządzeń, które są najbezpieczniejsze i takim wyrobom krajowym i importowanym może być przyznany „Znak Bezpieczeństwa KRUS”. Aktualnie ważnych jest 41 zezwoleń Prezesa Kasy, upoważniających 19 producentów do oznaczania Znakiem KRUS 122 wyrobów.

Kasa m.in. popularyzuje wśród rolników bezpieczne środki produkcji i ochrony pracy, także poprzez przyznawanie wyróżnień targowych pn. „DOBROSŁAW” za „Wyrób zwiększający bezpieczeństwo pracy w gospodarstwie rolnym” podczas międzynarodowych imprez targowych, dotyczących środków produkcji dla rolnictwa i środków ochrony pracy możliwych do zastosowania w rolnictwie. Od 1996 roku Prezes Kasy przyznał 49 wyróżnień targowych dla 42 dostawców (producentów i importerów) 75 typów wyrobów (54 grup wyrobów).

1. Wstęp

Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego (KRUS) poza obsługą ok. 1,6 mln. ubezpieczonych rolników i członków ich rodzin, wypłatą emerytur i rent dla ponad 1,7 mln. osób, realizacją składek na ubezpieczenie zdrowotne rolników i ich domowników (dla ok. 4,5 mln. osób) – podejmuje również działania z zakresu prewencji wypadkowej w rolnictwie indywidualnym oraz pomaga ubezpieczonym w korzystaniu z różnych form rehabilitacji leczniczej. KRUS rozpoznaje i analizuje okoliczności i przyczyny występowania wypadków i chorób zawodowych – dla określenia kierunków własnej działalności prewencyjnej, jak i dla przekazywania tej wiedzy zainteresowanym instytucjom. Ustawa z dnia 20 grudnia 1990 roku o ubezpieczeniu społecznym rolników (ustawa o u.s.r. [1]), powołująca również KRUS, nałożyła na Kasę obowiązek prowadzenia wszechstronnej działalności na rzecz zapobiegania wypadkom przy

pracy rolniczej i chorobom zawodowym, nie czyniąc jej odpowiedzialną za stan bezpieczeństwa pracy w gospodarstwach rolników indywidualnych. Zapobieganie wypadkom przy pracy w gospodarstwach rolnych wśród rolników indywidualnych – w sposób usystematyzowany – prowadzone jest dopiero od czasu powołania Kasy, a praktycznie od 1993 roku. Działania na rzecz poprawy bezpieczeństwa pracy w rolnictwie indywidualnym Kasa realizuje, m.in. poprzez:

1. Zapobieganie wypadkom przy pracy rolniczej i rolniczym chorobom zawodowym. Kasa m.in.: bada i analizuje na miejscu zdarzenia przyczyny oraz okoliczności wypadków przy pracy rolniczej, prowadzi szkolenia rolników w zakresie znajomości zagrożeń i zasad bezpiecznej pracy (w ponad 2,7 tys. wsi rocznie), upowszechnia wiedzę o bezpieczeństwie pracy w rolnictwie za pośrednictwem prasy, radia i telewizji, poprzez różnego rodzaju olimpiady, konkursy i

pokazy oraz poprzez wydawanie broszur, ulotek, filmów poświęconych tej tematyce.

2. Podejmowanie starań o właściwą produkcję i dystrybucję bezpiecznych maszyn i urządzeń dla rolnictwa, ubrań roboczych i ochronnych oraz innych ochron osobistych, możliwych do zastosowania w rolnictwie. W tym celu Kasa: popularyzuje wśród rolników bezpieczne środki produkcji i środki ochrony pracy, szczególnie te, którym Prezes Kasy przyznał „Znak Bezpieczeństwa KRUS” lub wyróżnienie targowe pn. „DOBROŚLAW” za „Wyrób zwiększający bezpieczeństwo pracy w gospodarstwie rolnym”, występuje do producentów z propozycją wprowadzenia zmian w produkowanych środkach technicznych w celu zwiększenia bezpieczeństwa podczas ich użytkowania, czyni starania o wyeliminowanie wad w instrukcjach obsługi maszyn i urządzeń pracujących w rolnictwie.

3. Prowadzenie postępowań prewencyjnych i regresowych – o zwrot świadczeń powypadkowych od dostawców wadliwych wyrobów i usług.

2. Wyroby oznaczone „Znakiem Bezpieczeństwa KRUS”

Aby ograniczyć skalę wypadków związanych z użytkowaniem technicznych środków Kasa realizuje artykuł 63, ust. 1, p. 4 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników [1]. W artykule tym ustawodawca nałożył na KRUS obowiązek podejmowania starań o właściwą produkcję i dystrybucję bezpiecznych środków stosowanych w rolnictwie oraz sprzętu i odzieży ochronnej dla rolników. Z kolei art. 56 tej ustawy umożliwił Prezesowi Kasy domaganie się od dostawców wyrobów i usług dla rolnictwa, których wadliwość lub wadliwie świadczona usługa była wyłączną lub główną przyczyną wypadków przy pracy rolniczej, zwrotu świadczeń powypadkowych, wypłaconych poszkodowanym w wypadkach rolnikom lub ich domownikom, czyli postępowań regresowe. W ramach działań, wynikających z art. 63, ust. 1, p. 4 ustawy o u.s.r., Prezes KRUS od dnia 1 stycznia 1995 roku wyrobom bezpiecznym, to jest maszynom i urządzeniom o wysokim poziomie bezpieczeństwa lub innym wyrobom, zwiększającym bezpieczeństwo pracy rolniczej, nadaje własny „Znak Bezpieczeństwa KRUS” (rys. 1) [1]. Dnia 1 stycznia 2005 roku minęło już dziesięć lat dobrowolnej atestacji wyrobów na Znak Kasy.

Rys. 1. Wzór oznakowania wyrobu „Znakiem Bezpieczeństwa KRUS”

Znak Kasy nadawany jest na podstawie regulaminu, który określa warunki ubiegania się, przyznawania i odbierania tego Znak. Regulamin ten był już trzykrotnie nowelizowany (w 1997, 2000 i 2004 roku), w związku ze zmianami przepisów prawnych, obowiązujących w RP w zakresie wprowadzania do obrotu bezpiecznych wyrobów, w tym – środków produkcji dla rolnictwa [2]. Regulamin aktualnie obowiązujący – od 1 czerwca 2004 roku – znowelizowano w związku ze zmianami prawnymi, które weszły w życie z dniem 1 maja 2004 roku, a dotyczącymi systemu oceny zgodności w zakresie bezpieczeństwa maszyn i innych środków produkcji, z których korzystają również rolnicy oraz odpowiedzialności dostawców (producentów, importerów i sprzedawców) tych wyrobów [3, 4, 5].

Od 2001 roku producenci wyrobów, którym Prezes Kasy zezwolił na oznaczanie ich „Znakiem Bezpieczeństwa KRUS” – otrzymują dodatkowo statuetkę „DOBROŚLAW” (rys. 2), symbolizującą „sławę producentom dbającym o bezpieczeństwo rolników”.

Kasa, badając okoliczności i przyczyny wypadków, sprawdza, które maszyny i urządzenia nie powodują wypadków, a więc są bezpieczne i takim wyrobom może być przyznany Znak Kasy. W dobrowolnej atestacji wyrobów na Znak Kasy założono, że wyniki badań zawarte w ekspertyzie, sporządzonej w ramach procedury przyznawania tego Znak nie są tajne, a dostawca wyraża zgodę na ich udostępnianie. Wyniki te mogą więc służyć nie tylko celom bezpośrednim, lecz również jako materiały szkoleniowe, umożliwiające budowanie wizerunku bezpiecznych narzędzi pracy i bezpiecznych sposobów pracy, jak również – jako przykłady aplikacji metod analizy zagrożeń i oceny ryzyka szcążkowego. Procedura przyznawania „Znaku Bezpieczeństwa KRUS” jest procedurą niekomercyjną. Dotychczas Prezes Kasy podpisał 44 zezwolenia upoważniające 21 producentów do oznaczania Znakiem Kasy 130 wyrobów. Wzór zezwolenia zamieszczono na rys. 3.

Aktualnie ważnych jest 41 zezwoleń upoważniających 19 producentów do oznaczania „Znakiem Bezpieczeństwa KRUS” 122 wyrobów. Wykaz tych wyrobów zestawiono w tab. 1.

Rys. 2. Statuetka „DOBROŚLAW”

Rys. 3. Zezwolenie nr 44 z dnia 4 października 2005 roku, które upoważnia FMR „PILMET” S.A. we Wrocławiu do oznaczania Znakiem Kasy zawieszanych opryskiwaczy, typ P 360 Pilmet 412/415 LUX

Pierwsze zezwolenie na oznaczanie bezpiecznych wyrobów Znakiem Kasy Prezes Kasy podpisał w dniu 17 września 1996 roku (nr 1/96). Zezwolenie to upoważniało b. Fabrykę Urządzeń Mechanicznych „SPOMASZ” z Sokółki do oznaczania Znakiem Kasy trzech ciągnikowych kabin bezpodłogowych: K-403/S (do ciągników „Ursus” 2812/MF-235), K-403 (do ciągników „Ursus” 3512/MF-255) i K-300 (do ciągników T 25A2 produkcji rosyjskiej). Kabiny K-403, K-403S i K-300 oceniono w Zakładzie Ergonomii IBMER – Oddz. w Kłodzku przy współpracy Biura Prewencji i Rehabilitacji Centrali KRUS – wg metody przedstawionej w projekcie normy prPN-88/N-08007 [10]. Według tej metody, każdy wyrób można ocenić liczbą (wskaźnikiem ergonomiczności), mieszczącą się w zakresie $0 < W_k \leq 1$. Dla tych kabin wskaźniki ergonomiczności są stosunkowo wysokie i wynoszą odpowiednio: 0,720; 0,715 i 0,694. Szersze informacje na ten temat zamieszczono m.in. w artykule [7].

Tab. 1. Wykaz wyrobów odznaczonych „Znakiem Bezpieczeństwa KRUS”

Lp.	Nazwa producenta	Liczba zezwoleń / wyrobów	Nr i data wydania zezwolenia	Wyroby
1.	2.	3.	4.	5.
1.	FUM „SPOMASZ” w Sokółce	1 / 3 [*]	1/1996.09.17	3 ciągnikowe kabiny ochronne: K 300, K 403S i K 403
2.	PWPMPR „HEMET” w Łowcach pow. Jarosław	2 / 5 [*]	2 i 3 / 1997.05.15	Kultywatory (U 468/0, U 468/1 i U 468/2) oraz brony zębate (U 773/0 i U 773/1), współpracujące z wałami strunowymi
3.	„KWAZAR CORPORATION” z Jaktorowa k. Grodziska Maz.	1 / 4	4/99 / 1999.03.09	4 przenośne opryskiwacze o napędzie ręcznym typu „ORION”
4.	Lubelska Fabryka Maszyn Rolniczych S.A. z Lublina	2 / 4	5 i 6 / 1999.06.30	4 serie wałów przegubowo – teleskopowych ze wzmocnionymi osłonami typu BA: 130 Nm, 250 Nm, 400 Nm i 540 Nm
5.	„AgrAlex” z Redła k. Koszalina	2 / 4	7/1999.09.30; 31/2003.10.07	3 zaprawiarki do nasion: AL 50 (P 211), AL 50P (P 211/1) i „AGATA” (P 212); zaprawiarka do nasion HANKA” (P 218)
6.	„SIPMA” S.A. z Lublina	6 / 22	8, 9, 10 i 11 / 1999.09.30; 20/2002.03.04; 24/2002.10.04	17 maszyn rolniczych linii technologicznej do zbioru i zagospodarowania sianokiszonki: 3 kosiarki rotacyjne (Z183, Z126 i Z184), spulchniacz pokosów (Z523), 4 prasy zwijające (Z276, Z276/1, Z279 i Z279/1), 2 wózki samozaładowcze (T150 i T150/1), chwytak bel (T371), nośnik bel (T367), rozwijacz bel (H912), rozdrabniacz bel (H186), owijarka bel (Z274), owijarka bel przyczepiana samozaładowcza (Z281) i ładowacz czołowy (T426); 3 zawieszane rozsiewacze nawozów mineralnych (N049, N054, N054/1); 2 przyczepiane prasy zbierające wysokiego stopnia zgniotu (Z224/1 i 2)
7.	„MESKO-ROL” Spółka z o.o. w Skarżysku Kamiennej	1 / 3	12/2000.04.12	2 zawieszane kosiarki rotacyjne dwubębnowe (Z 133 i Z 175) oraz 1 zawieszana przetrząsacz-zgrabiarka karuzelowa (Z 275)
8.	„MardaR” z Lublina	1 / 1	13/2001.01.03	System sterowania mikroklimatem w budynkach inwentarskich H 276
9.	Kujawska Fabryka Maszyn Rolniczych „KRUKOWIAK” z Brześcia Kujawskiego	2 / 5	14/2001.01.03; 39/2004.10.05; 43/2005.10.04	2 opryskiwacze ciągnikowe polowe: zawieszany 600/12H „HEROS” P155/4 i przyczepiany 2500/18PH „GOLIAT” P356/4; 3 typy (11 odmian) półzawieszanych opryskiwaczy polowych serii „APOLLO 1000, 1500 i 2000” (P156/3, P156/2 i P151); 2 typy zawieszanych kopaczek przenośnikowych Z 653 (do ziemniaków) i Z 653/1 (do cebuli)

10.	„BIN” Spółka z o.o. z Aleksandrowa Kujawskiego	2 / 15	15/2001.06.08; 25/2002.10.04	11 silosów zbożowych dosuszających z płaskim dnem o ładowności 10–500 ton (Z 715, Z 715/1 do 9 i Z 725); system dosuszający zboże w silosach „BIN” (przenośnik pneumatyczny do ziarna T209 wraz z nagrzewnicami elektrycznymi NG 310-4,5, NG 310-9 i NG 310-9 „BIT”)
11.	„PRONAR MTZ” S.A. z Narwi	1 / 1	16/2001.10.01	Ciągnik rolniczy 4K4 MTZ 320 A klasy 0,6
12.	Fabryka Maszyn Rolniczych „PILMET” S.A. z Wrocławia	6 / 22	17/2001.10.01; 27/2003.03.07; 30/2003.10.07; 36/2004.03.05; 38/2004.10.05; 40/2005.03.09; 44/2005.10.04;	2 półzawieszane opryskiwacze polowe P111/1 i P164/1; 4 półzawieszane opryskiwacze polowe „PILMET Europa 2518/2520/21/24”; 5 opryskiwaczy sadowniczych przyczepianych i półzawieszanych („Śleza 1000 Millennium”, „Śleza 1000 Millennium SAD”, „Śleza 1000JSG”, „Śleza 1000 Millennium OKTOPUS”); 3 przyczepiane i półzawieszane opryskiwacze polowe (P330/0, P330/1 i P330/2); 5 zawieszanych opryskiwaczy polowych „PILMET 1000 ZAW” (P323/0, P323/1 i 2, P323/3 i 4); 3 typy przyczepianych opryskiwaczy polowych „PILMET 1212/1215/ 1218”; 2 typy zawieszanych opryskiwaczy polowych „PILMET 412 i 415 LUX”
13.	Fabryka Maszyn Rolniczych „FAMAROL” S.A. w Słupsku	4 / 10	18/2001.10.01; 21/2002.03.04; 23/2002.10.04; 28/2003.03.07	4 siewniki zbożowe zawieszane (S025, S025/3M, S074/1m i S074/1E); 4 zawieszane kosiarki rotacyjne bębnowe (Z070/1, Z105/1, Z125/1 i Z125/2K ze spulchniaczem pokosów); przyczepiana prasa zbierająca wysokiego stopnia zgniotu Z511; zawieszana brona rotacyjna U 332/2.
14.	„POL–MOT MRAĞOWO” S.A. w Biedaszkach Małych k. Kętrzyna	3 / 4	19/2001.12.21; 26/2002.10.04; 29/2003.03.07	Zawieszana sadzarka dwurzędowa z osłoniętymi zespołami wysadzającymi S 208/3 i ładowacz czołowy „TUR 2” typ T 438; ładowacz czołowy „TUR 8” typ T 455; ładowacz czołowy „TUR 6” typ T 359
15.	FIRMA „WEREMCZUK” z Lublina	1 / 1	22/2002.06.24	Zawieszany siewnik punktowy do siewu nasion warzyw 2–8–sekcyjny.
16.	„AGROLA” z Płatkownicy k. Sadownego, pow. węgrowski	1 / 4	32/2004.01.16	4 typy przyczepianych opryskiwaczy sadowniczych „AGROLA” (2000 et – P 161, 1500 et – P 161/1, 1000 et – P 161/2, i 800 – P 161/3)
17.	POM Sp. z o.o. z Augustowa	1 / 5	33/2004.03.05	5 typów przenośników do ziarna: T 207, T 207/1–2 oraz T 378 i T 378/1)
18.	„SaMASZ” z Białegostoku	1 / 5	34/2004.03.05	5 typów zawieszanych kosiarek rotacyjnych bębnowych (Z 010/1–4 i Z 064)
19.	„ROLMASZ” Sp. z o.o. z Kutna	1 / 4	35/2004.03.05	4 typy zawieszanych siewników zbożowych „POZNANIAK 6”
20.	„METAL–FACH” Sp. z o.o. w Sokółce	2 / 3	37/2004.09.01; 42/2005.10.04	Przyczepiana prasa zwijająca „GALLA” Z 562; 2 typy ładowaczy czołowych „HERKULES” T 229 i T 229/1.
21	WUS ZOSP RP w Brzezinach	1 / 1	41/2005.03.09	Ubranie robocze dla rolnika
RAZEM				44 / 130
W tym aktualnie ważnych zezwoleń i wyrobów				41 / 122

[*] Na wniosek Komisji Kwalifikującej Wyroby do „Znaku Bezpieczeństwa KRUS” z dnia 25 maja 2001 roku, Prezes Kasy w dniu 19 czerwca 2001 roku postanowił cofnąć prawo posługiwania się tym Znakiem. Podstawowe informacje o wyrobach, których producenci posiadają aktualne zezwolenia Prezesa Kasy do oznaczania ich „Znakiem Bezpieczeństwa KRUS”, zamieszczono w internecie [6] oraz w artykułach [7, 8, 9].

Pierwszym zezwoleniem, przyznanym po znowelizowaniu w 2004 roku regulaminu, było zezwolenie nr 37/2004 z dnia 1 września 2004 roku [2]. Zezwolenie to upoważnia Spółkę „METAL-FACH” w Sokółce do oznaczania tym znakiem pras zwijających (belujących) Z 562 [7] (rys. 4).

Następnymi zezwoleniami, przyznanymi po znowelizowaniu regulaminu [2] były zezwolenia, upoważniające producentów do oznaczania Znakiem Kasy następujących wyrobów:

1. 5 typów zawieszanych opryskiwaczy polowych serii „PILMET 1000 ZAW” (P 323/0 „PILMET 1012 ZAW”, P 323/1 i 2 „PILMET 1014 i 1015 ZAW” oraz P 323/3 i 4 „PILMET 1016 i 1018 ZAW”) o pojemności zbiornika 1000 dm³ i szerokości roboczej 12, 14, 15, 16 i 18 m, produkowanych w FMR „PILMET” S.A. we Wrocławiu (zezwolenie nr 38/2004 z dnia 5 października 2004 roku) – rys. 5.

2. 3 typy (11 odmian) półzawieszanych opryskiwaczy polowych serii „APOLLO 1000, 1500 i 2000” (P 156/3 ORP 1012, 1015 i 1016, P 156/2 ORP 1512, 1515, 1516 i 1518, P 151 ORP 2012, 2015, 2016 i 2018) o pojemności zbiornika 1000, 1500 i 2000 dm³ i szerokości roboczej 12, 14, 15, 16 i 18 m, produkowanych w KFMR „KRUKOWIAK” Spółka z o.o. w Brześciu Kujawskim (zezwolenie nr 39/2004 z dnia 5 października 2004 roku) – rys. 6.

3. 3 typy przyczepianych opryskiwaczy polowych „ELARA 1212/1215/1218” („PILMET 1212/1215/1218”) o pojemności zbiornika 1200 dm³ i szerokości roboczej 12, 15 i 18 m., produkowanych w FMR „PILMET” S.A. we Wrocławiu (zezwolenie nr 40/2005 z dnia 9 marca 2005 roku) – rys. 7.

4. Ubrania robocze dla rolnika, produkowane przez Wytwórnię Umundurowania Strażackiego Związku OSP RP w Brzezinach (zezwolenie nr 41/2005 z dnia 9 marca 2005 roku) – rys. 8.

5. 2 typy ładowaczy czołowych „HERKULES” T 229 i T 229/1, produkowane w „METAL-FACH” Spółka z o.o. w Sokółce (zezwolenie nr 42 z dnia 4 października 2005 roku) – rys. 9.

6. 2 typy zawieszanych kopaczek przenośnikowych Z 653 (do zbioru ziemniaków) i Z 653/1 (do zbioru cebuli), produkowane w KFMR „KRUKOWIAK” z Redecza Krukowego k. Brześcia Kujawskiego (zezwolenie nr 43 z dnia 4 października 2005 roku) – rys. 10.

7. 2 typy zawieszanych opryskiwaczy polowych P 360 Pilmet 412 LUX i Palmet 415 LUX o pojemności zbiornika 400 dm³ i szerokości roboczej 12 i 15 m, produkowane w FMR PILMET SA we Wrocławiu (zezwolenie nr 44 z dnia 4 października 2005 roku) – rys. 11.

Prezes KRUS oficjalnie wręczył przedstawicielom tych producentów zezwolenia (wraz ze statuetkami „DOBROŚLAW”), upoważniające przedsiębiorstwa do oznaczania wyrobów „Znakiem Bezpieczeństwa KRUS” podczas Międzynarodowych Targów: „POLAGRA-FARM 2004” w Poznaniu (zezwolenia nr 37, 38 i 39/2004), „AGROTECH 2005” w Kielcach (zezwolenia nr 40 i 41/2005) i „POLAGRA-FARM 2005” w Poznaniu (zezwolenia nr 42, 43 i 44/2005).

Aktualnie wdrożona została procedura w sprawie przyznania Znaku Kasy dla przyczepianych owijarek samozafadawczych bel Z 577, produkowanych przez „METAL-FACH” w Sokółce – rys. 12.

Rys. 4. Prasa Z 562 z ciągnikiem „URSUS” 5314 w położeniu roboczym – podczas zbioru podwiedniętej trawy z przeznaczeniem na sianokiszonkę

Rys. 5. Opryskiwacz P 323/4 „PILMET 1018 ZAW”

Rys. 6. Opryskiwacz P 151 „APOLLO” ORP 2000 w położeniu spoczynkowym

Rys. 7. Opryskiwacz „PILMET 1218” w położeniu spoczynkowym

Rys. 8. Dwuczęściowe ubranie robocze dla rolnika (spodnie „ogrodniczeki” z szelkami, kurtka i czapka). Wykonane z tkaniny bawełnianej, impregnowanej wodoodpornie i oleofobowo. Spodnie mają wkładki zabezpieczające przed przemoczeniem ciała podczas siadania i klękania. Zamierzaniem Kasy jest, aby takie ubranie stanowiło wyposażenie sprzedawanych ciągników, maszyn samobieżnych i innych. Ubranie robocze dla rolnika jest pierwszym wyrobem, posiadającym Znak Kasy z tzw. grupy produktów PN „Środki ochrony indywidualnej i zbiorowej”

Rys. 9. Ładowacz T 229 zamontowany na ciągniku „New Holland 70 56

Rys 10. Zawieszane kopaczki przenośnikowe Z-653 i Z-653/1

Rys. 11. Opryskiwacz „PILMET 412 LUX”

Rys. 12. Owijarka bel Z 577

Jak już wspomniano, regulamin [2] znowelizowano w związku ze zmianami prawnymi, obowiązującymi w RP po dniu 1. maja 2004 r. Zmiany prawne, obowiązujące w RP po przystąpieniu Polski do UE są bardzo istotne, ponieważ nie ma już obowiązkowego znaku bezpieczeństwa „B” – znak ten jest dobrowolny. Znak „B” był wielokrotnie krytykowany przez specjalistów zajmujących się techniką rolniczą, a także przez inspektorów ds. prewencji wypadkowej KRUS.

Inspektorzy Kasy wielokrotnie podkreślali, że posiadanie przez dostawców certyfikatów upoważniających ich do oznaczania wyrobów znakiem „B”, nie zawsze oznaczało, że te wyroby są bezpieczne, ponieważ certyfikat wydany na techniczny środek produkcji:

- nie potwierdzał jego pełnej przydatności użytkowej dla rolnictwa krajowego, bowiem ciągniki, przyczepy, maszyny, narzędzia i urządzenia rolnicze badane są wyłącznie w warunkach laboratoryjnych, a nie w miejscach ich rzeczywistego przeznaczenia (pola, łąki, budynki inwentarskie i gospodarce),
- nie uwzględniał parametrów jakościowo-funkcyjnych, eksploatacyjnych i niezawodnościowych, które mogłyby być sprawdzone w rzeczywistych warunkach eksploatacyjnych; zdarza się, że parametry te są niezgodne z deklarowanymi w dokumentacji posprzedażnej; w takim przypadku użytkownik, który nabył wyrób z certyfikatem „B”, ale o nieodpowiednich parametrach eksploatacyjno-roboczych, wadliwy i awaryjny, może dochodzić zobowiązań od producenta (importera) na podstawie gwarancji wynikającej z umowy kupna-sprzedaży,
- nie uwzględnił tego, że niefunkcyjna lub zawodna maszyna rolnicza stwarza zagrożenie wypadkowe.

Ponadto w sprawozdaniach z badań bezpieczeństwa użytkowania wyrobów dla rolnictwa i w wydanych certyfikatach bezpieczeństwa „B”, przywoływane były m.in. normy PN-EN 292-1 i 2:2000 [11, 12] (normy typu A, zharmonizowane z tzw. Dyrektywą maszynową UE nr 98/37/WE) [3], często bez sprawdzenia podstawowych zasad strategii wyboru środków bezpieczeństwa. Obecnie, w nowym systemie oceny zgodności, należy spodziewać się, że te zasady będą sprawdzane – z korzyścią dla producentów wyrobów i ich użytkowników.

Obecnie – od dnia 1 maja 2004 roku – nie ma znaku bezpieczeństwa „B”, a w zamian jest znak „CE”, który nie oznacza tego samego, co znak „B”.

Aktualnie dostawca wyrobu zobowiązany jest do:

- posiadania deklaracji zgodności WE, wystawionej przez producenta wyrobu lub jego upoważnionego przedstawiciela, mającego siedzibę w UE,
- posiadania certyfikatu badania typu WE, wystawionego przez jednostkę notyfikowaną lub certyfikatu odpowiedniości dokumentacji wyrobu (świadczenia weryfikacji dokumentacji), wystawionego przez jednostkę notyfikowaną, lub dowodu przekazania dokumentacji do jednostki notyfikowanej – w odpowiednich przypadkach, jeśli przepisy prawne tego wymagają (dotyczy to m.in. dostawców: kabin ciągnikowych, wałów przegubowo–teleskopowych, pilarek łańcuchowych i tarczowych, urządzeń do podnoszenia osób na wysokość większą niż 3 m),
- oznakowania wyrobu znakiem „CE”, jeśli przepisy prawne tego wymagają,
- potwierdzenia zgodności z innymi przepisami prawnymi – w odpowiednich przypadkach, jeśli przepisy prawne tego wymagają.

Sprawy te oraz przepisy dotyczące odpowiedzialności producenta są szczegółowo uregulowane w ustawach [4, 5].

Do obowiązków producenta (wytwórcy) należy zidentyfikowanie właściwych dla danego wyrobu dyrektyw i wymagań, przeprowadzenie oceny zgodności, wystawienie deklaracji zgodności i naniesienie oznakowania „CE”. Z dyrektyw nowego podejścia UE, odnoszących się m.in. do wyrobów technicznych, mających zastosowanie w rolnictwie, należy wymienić przede wszystkim: 73/23/EWG (dyrektywa dotycząca niskiego napięcia), 98/37/WE (dyrektywa dotycząca maszyn), 87/404/EWG (dyrektywa dotycząca prostych zbiorników ciśnieniowych), 2000/14/WE (dyrektywa dotycząca emisji hałasu do środowiska), 89/336/EWG (dyrektywa dotycząca kompatybilności elektromagnetycznej). Postanowienia tych dyrektyw zostały wdrożone rozporządzeniami właściwych ministrów, są opublikowane w Dziennikach Ustaw (nr 49 z 2003 roku, poz. 414, 91 z 2003 roku, poz. 858, 98 z 2003 roku, poz. 898, 138 z 2003 roku, poz. 1316, 90 z 2003 roku, poz. 848) i są – wraz z odpowiednimi normami zharmonizowanymi – stosowane obecnie w procesie badań wyrobów w akredytowanych przez Polskie Centrum Akredytacji (PCA) laboratoriach badawczych (w przypadku maszyn rolniczych są to laboratoria: PIMR, IBMER i SGGW). W tych zmianach najważniejsze jest jednak to, zwłaszcza dla działalności prewencyjnej Kasy, że producenci maszyn muszą przeprowadzić analizę zagrożeń i dokonać oceny ryzyka wg ogólnych wytycznych, podanych w normie PN-EN 1050:1999 [13] z uwzględnieniem norm PN-EN 292-1 i 2:2000 [11, 12]. Dotychczas niewielu producentów to robi, a informacje o ryzyku szczątkowym muszą być integralną częścią instrukcji obsługi, bowiem ostrzegają użytkownika o pozostającym ryzyku, które – mimo wykorzystania wszelkich (znanych dotąd) konstrukcyjnych sposobów eliminacji zagrożeń i technicznych środków bezpieczeństwa – może wystąpić. Producenci często podają w instrukcji obsługi nieprawdziwe stwierdzenia, że „Istnieje ryzyko szczątkowe w przypadku nie stosowania się do wyszczególnionych zaleceń i wskazówek”; podobnie nieprawdziwym stwierdzeniem jest, że „Może być wyeliminowane zagrożenie szczątkowe przy użytkowaniu maszyny bez zagrożenia dla ludzi i środowiska, jeśli będą przestrzegane wymienione zalecenia bhp”. Powyższe informacje sugerują, bowiem użytkownikowi, że jeśli będzie w trakcie użytkowania maszyny stosował wszelkie podane

przez producenta zalecenia dotyczące bezpiecznej pracy, to wyeliminuje zagrożenia podane przez producenta, w tym także zagrożenia wynikające z istnienia ryzyka szczątkowego, a więc zagrożenia, których nie można było wyeliminować oraz takie, o których nie wie sam producent. Okazuje się, że jeśli wyrób przeszedł pozytywnie dobrowolną atestację na Znak Kasy, wówczas nie ma tych niejednoznaczności, a więc celowym jest informowanie producentów o tej sprawie.

Podkreślić należy, że projekt normy prPN-88/N-08007 [10] został wprowadzony do regulaminu [2] już w 1995 roku (§7, punkt 4, podpunkt a) – okazało się, że metoda przedstawiona w tym projekcie jest przydatna do przeprowadzenia analizy zagrożeń i oceny ryzyka szczątkowego, wymaganego przez normy zharmonizowane z „Dyrektywą maszynową” UE nr 98/37/WE [3, 11, 12, 13], bowiem:

$$r_s = (1 - w_k) \cdot 100 [\%],$$

gdzie:

r_s – oszacowane (ocenione) ryzyko szczątkowe,

w_k – kompleksowy wskaźnik ergonomizacji wg projektu normy.

Warto dodać jeszcze informację o wynikach badań przedłożonych z wnioskami o przyznanie „Znaku Bezpieczeństwa KRUS” z ww. czterech firm, które zestawiono w tab. 2.

Wymienieni producenci przedstawili też pozytywne opinie użytkowników i handlowców o ww. wyrobach. Opinie te zostały zweryfikowane przez inspektorów ds. prewencji wypadkowej Kasy. Oczywiście, producent ubrań roboczych dla rolników przedstawił – wraz z inspektorami ds. prewencji wypadkowej z OR KRUS – pozytywne opinie użytkowników (ok. 100) i handlowców o tych dobrych wyrobach. Producent ten nie przedstawił jednak dodatkowej ekspertyzy ergonomizacji ubrań wg metody [5], bowiem nie można było znaleźć odpowiedniej placówki naukowo-badawczej, w której wykonano by taką ekspertyzę.

Godną podkreślenia jest współpraca firm, których wyroby posiadają Znak Kasy i wyróżnienia targowe – oczywiście z Kasą, ale również pomiędzy sobą. Większość producentów maszyn, napędzanych od WOM ciągników, oznaczonych znakiem KRUS, oferuje użytkownikom te wyroby razem z wałami przegubowo–teleskopowymi (WPT) z Lubelskiej Fabryki Maszyn Rolniczych S.A., które oznaczone są również naszym Znakiem. Informacja w tej sprawie zamieszczana jest w dokumentacji posprzedażnej i w folderach reklamowych.

Ciekawą inicjatywę podjęła FMR „PILMET” S.A., która wprowadza do oferty handlowej „Zestawy ochronne PILMET” do wykonywania opryskiwania, produkowane przez Spółkę z o.o. „SECURA B.C.” z Warszawy, posiadający wyróżnienie targowe Prezesa KRUS. W skład zestawu wchodzi: kombinezon ochronny, rękawice ochronne, okulary, maska i filtr pochłaniający. Zestaw ten przeznaczony jest do wykonywania zabiegów ochronnych i ma na celu ochronę zdrowia użytkownika przed szkodliwym wpływem środków chemicznych. Ponadto, FMR „PILMET” S.A. nawiązała bliską współpracę z Wytwórnią Umundurowania Strażackiego w Brzezinach – podczas tegorocznych Targów „AGROTECH 2005” w Kielcach prezentowano ubranie robocze dla rolników na stoisku „PILMET”. Fabryka zamówiła te ubrania w Wytwórni Umundurowania Strażackiego – w pierwszej kolejności – dla swoich pracowników,

a w przyszłości przewiduje wyposażanie sprzedawanych opryskiwaczy również w te ubrania. Z kolei Spółka „METAL-FACH” z Sokółki wprowadziła do instrukcji obsługi prasy zwijającej Z 562 zapis następującej treści: „Niedozwolone jest używanie odzieży luźnej, która może być pochwycona przez obracające się elementy prasy. Zaleca się stosowanie odpowiedniego ubrania roboczego dla traktorzystów oraz butów z podeszwą przeciwpoślizgową, np.:

- ubranie robocze dla rolników, produkowane przez Wytwórnię Umundurowania Strażackiego Związku Ochotniczych Straży Pożarnych RP w Brzezinach k. Łodzi;
- obuwiu ochronne (trzewiki) o symbolu 091 z metalową wkładką antyprzebiciową i podnoskiem, produkowane w Przedsiębiorstwie Przemysłu Obuwniczego w Strzelcach Opolskich”.

Tab. 2. Wyniki badań przedłożone z wnioskami o przyznanie „Znaku Bezpieczeństwa KRUS”

Lp.	Producent	Wyrób	Badania bezpieczeństwa wykonano w:	Ocenę ergonomiczności wykonano w:	Wskaźnik:	
					w _k [-]	r _s [%]
1.	„METAL-FACH” Sp. z o.o w Sokółce	Prasa zwijająca Z 562	Zakładzie Ergonomii IBMER- Oddz. w Kłudzienku	Katedrze Budowy i Eksploatacji Maszyn Politechniki Białostockiej	0,844	15,6
2.	FMR „PILMET” S.A. we Wrocławiu	5 typów zawieszanych opryskiwaczy polowych serii PILMET 1000 ZAW	Laboratorium Zakładu Maszyn Rolniczych SGGW w Warszawie	Instytucie Inżynierii Rolniczej AR we Wrocławiu	0,837–0,839	16,1 – 16,3
3.	KFMR „KRUKOWIAK” Sp. z o.o. w Redeczu Krukowym	3 typy (11 odmian) półzawieszanych opryskiwaczy polowych serii „APOLLO 1000, 1500 i 2000	Laboratorium Zakładu Maszyn Rolniczych SGGW w Warszawie	Zakładzie Mechanizacji Ogrodnictwa Instytutu Sadownictwa i Kwiaciarnictwa w Skierniewicach	0,858	14,2
4.	FMR „PILMET” S.A. we Wrocławiu	3 typy przyczepianych opryskiwaczy polowych „PILMET 1212/1215/1218”	Laboratorium Zakładu Maszyn Rolniczych SGGW w Warszawie	Instytucie Inżynierii Rolniczej AR we Wrocławiu	0,84	16,0
5.	„METAL-FACH” Sp z o.o. w Sokółce	2 typy ładowaczy czołowych T 229 i T 229/1	Zakład Ergonomii IBMER – Oddz. w Kłudzienku	Katedrze Budowy i Eksploatacji Maszyn Politechniki Białostockiej	0,795	20,5
6.	KFMR „KRUKOWIAK” Sp. z o.o. w Redeczu Krukowym	2 typy zawieszanych kopaczek Z 653 i Z 653/1	Laboratorium Zakładu Maszyn Rolniczych SGGW w Warszawie	Laboratorium Zakładu Maszyn Rolniczych SGGW w Warszawie	0,835	16,5
7.	FMR „PILMET” S.A. we Wrocławiu	2 typy zawieszanych opryskiwaczy polowych Pilmet 412 LUX i Palmet 415 LUX	Laboratorium Badawcze Maszyn Rolniczych PIMR w Poznaniu	Instytucie Inżynierii Rolniczej AR we Wrocławiu	0,77	23,0

Rys. 13. Tabliczka znamionowa prasy Z 562, produkowanej po 1 września 2004 roku

Warto podkreślić, że Spółka „METAL-FACH”, jako pierwsza doceniła wartość „Znaku Bezpieczeństwa KRUS”,

bowiem zwróciła się do Prezesa Kasy o wyrażenie zgody na dodatkowe oznakowanie pras Z 562 – przez umieszczenie logo KRUS na tabliczkach znamionowych (oprócz nalepek wykonanych zgodnie z zał. Nr 2 do regulaminu [2]). Prezes Kasy zezwolił tej firmie umieszczać logo KRUS na tabliczkach znamionowych pras zwijających Z 562 – oprócz znaku „CE” i „B” (rys. 13).

Z dziesięcioletniego okresu działalności Kasy w zakresie dobrowolnej atestacji wyrobów na Znak Kasy wynika, że jest on dobrze postrzegany przez producentów, a ponadto:

- kolejni producenci czynią starania, aby wejść w jego posiadanie,
- przyjęty już w 1995 roku w regulaminie [2] projekt normy prPN-88/N-08007 [10] okazał się przydatny do przeprowadzenia analizy zagrożeń i oceny ryzyka wymaganej wg Dyrektywy maszynowej nr 98/37/WE [10],

– jeśli wyrób przeszedł pozytywnie dobrowolną atestację na „Znak Bezpieczeństwa KRUS” po dniu 1 maja 2004 r., wówczas posiada ocenę ryzyka szcztąkowego.

Do końca 2003 roku ocenę ergonomiczną wyrobów wg prPN–88/N–08007 [10] wykonywały 3 placówki naukowo–badawcze, a mianowicie: Zakład Ergonomii Instytutu Budownictwa, Mechanizacji i Elektryfikacji Rolnictwa (IBMER) Oddz. w Kludzienku, Laboratorium Badawcze Maszyn Rolniczych Przemysłowego Instytutu Maszyn Rolniczych (PIMR) w Poznaniu oraz w Instytut Inżynierii Rolniczej Akademii Rolniczej we Wrocławiu. W 2004 roku nawiązano współpracę – w tym zakresie – z dwiema placówkami, tj. Centrum Badawczo–Szkoleniowym Techniki Ochrony Roślin przy Instytucie Sadownictwa i Kwaciarstwa w Skierniewicach oraz z Katedrą Pojazdów Samochodowych Wydziału Mechanicznego Politechniki Białostockiej. Ponadto przeprowadzono wstępne rozmowy z przedstawicielami: Instytutu Inżynierii Rolniczej Akademii Rolniczej w Szczecinie, Katedry Maszyn Roboczych i Procesów Separacji Uniwersytetu Warmińsko–Mazurskiego w Olsztynie, Katedry Eksploatacji Maszyn Rolniczych Akademii Rolniczej w Krakowie oraz z Laboratorium Badawczego Katedry Maszyn Rolniczych i Leśnych SGGW w Warszawie. Aktualnie Biuro Prewencji, Rehabilitacji i Orzecznictwa Lekarskiego prowadzi rozmowy z naukowcami z Katedry Budowy i Eksploatacji Maszyn Politechniki Białostockiej, aby ocenę ryzyka szcztąkowego wykonywać na podstawie przeprowadzonego chronometrażu podczas badań eksploatacyjnych maszyny. Wskaźnik ergonomiczności obliczony byłby z wzoru:

$$w_e = \sqrt[4]{K_{23} \cdot K_3 \cdot K_{41} \cdot K_{42}},$$

w którym:

$$K_{23} = \frac{T_1}{T_1 + T_{23}}, \quad K_3 = \frac{T_1}{T_1 + T_3}$$

$$K_3 = \frac{T_1}{T_1 + T_3} \quad \text{i} \quad K_{42} = \frac{T_1}{T_1 + T_{42}}$$

gdzie:

w_e – wskaźnik ergonomiczności wyrobu, wyznaczony na podstawie badań eksploatacyjnych – z wykonanym chronometrażem;

K_{23} – współczynnik przestojów technologicznych,

K_3 – współczynnik obsługi technicznej,

K_{41} – współczynnik pewności technologicznej,

K_{42} – współczynnik pewności technicznej,

T_1 – efektywny czas pracy maszyny wg BN–76/9195–01 [14],

T_{23} – czas zużywany na wykonywanie czynności związanych z realizowanym przez maszynę procesem technologicznym – wg ww. normy,

T_3 – czas codziennej obsługi technicznej,

T_{41} – czas usuwania usterek technologicznych wg ww. normy,

T_{42} – czas usuwania usterek technicznych wg ww. normy.

Podczas wykonywania chronometrażu dokonywana będzie ocena podstawowych parametrów ergonomicznych, dotyczących wykonywania poszczególnych czynności obsługowych maszyny.

3. Wyroby wyróżnione przez Prezesa KRUS

Prezes Kasy przyznaje również wyróżnienia targowe pn. „DOBROSŁAW” za „Wyrób zwiększający bezpieczeństwo pracy w gospodarstwie rolnym”. Do tego wyróżnienia typowane są wyroby, które mogą zastąpić wyroby powodujące wypadki lub zmniejszyć zagrożenia, występujące w gospodarstwach rolnych. Zastosowanie w gospodarstwach wyróżnionych wyrobów przyczyniłoby się do znacznego obniżenia liczby wypadków przy pracy rolniczej. Od 1996 roku Prezes Kasy przyznał 49 wyróżnień targowych dla 42. dostawców (producentów i importerów) 75. typów wyrobów (54 grup wyrobów), w tym na Targach:

- „SAWO” w Bydgoszczy i w Poznaniu w latach 1996–2002 przyznano 15 wyróżnień targowych;
- „POLAGRA” w Poznaniu w latach 1996–2005 przyznano 26 wyróżnień;
- Techniki Rolniczej „AGROTECH” w Kielcach w latach 2001–2005 przyznano 8 wyróżnień.

Podczas Targów Techniki Rolniczej „AGROTECH 2003” w Kielcach, Prezes Kasy przyznał Przedsiębiorstwu Przemysłu Metalowego w Płocku wyróżnienie targowe „DOBROSŁAW” za uniwersalne, proste w obsłudze i bezpieczne pilarki tarczowe, typ P–450 i P–700 (rys. 14).

Rys. 14. Pilarki tarczowe P–450 i P–700

Podstawowe dane techniczne pilarek:

Pilarka P–450 - \varnothing tarczy – 450 mm, maks. \varnothing przecinanego materiału – 170 mm, moc silnika elektrycznego – 2,2 kW, prędkość obrotowa tarczy tnącej – 2800 obr./min., masa – 72 kg, długość/szerokość/wysokość – 1180/900/1035 mm. Ułożyskowany stół pilarki wraz z osłoną umożliwia bezpieczne wykonywanie cięcia poprzecznego drewna na opał. Po wymianie osłony i zablokowaniu stołu istnieje możliwość cięcia wzdłużnego.

Pilarka P–700 - \varnothing tarczy – 700 mm, maks. \varnothing przecinanego materiału – 200 przy poprzecznym cięciu w „kołysce” i 170 mm przy cięciu wzdłużnym na stole, moc silnika elektrycznego – 4,0/5,5 kW, prędkość obr. tarczy tnącej – 1450 obr./min., masa – 180 kg, długość/szerokość/wysokość –

1470/930/1280 mm. Pilarka z odchylanym stołem do bezpiecznego cięcia poprzecznego w „kołysce” i wzdłużnego na stole; maszyna może być wyposażona w urządzenie do rozłupywania klocków na szczapy.

Właśnie z inicjatywy Kasy Przedsiębiorstwo Przemysłu Metalowego w Płocku opracowało konstrukcję tych pilarek, których badania bezpieczeństwa użytkowania przeprowadzono w Centralnym Instytucie Ochrony Pracy.

Podczas Targów Techniki Rolniczej „AGROTECH 2005” w Kielcach, Prezes Kasy przyznał firmie handlowej „GRENE” Spółka z o.o. z Bydgoszczy wyróżnienie targowe „DOBROŚLAW” za szeroki asortyment ubrań ochronnych dla rolników – rys. 15.

Na Targach Rolniczych „POLAGRA-FARM 2005” w Poznaniu, Prezes Kasy przyznał Spółce „HUSQVARNA” z Warszawy takie wyróżnienie za ciągnik Husqvarna YTH 150XP z przyczepą PROFI i zestawem do odśnieżania ciągów komunikacyjnych w gospodarstwie rolnym – rys. 16.

Rys. 16. Ciągnik YTH150XP, który gwarantuje wysoki komfort jazdy, a dzięki jego wytrzymałemu podwoziu oraz przedniej osi z odlewem może być wyposażony w szeroki wybór mocowanych z przodu akcesoriów. Do zalet ciągnika należą: duża wygoda, wysoka wydajność cięcia (szerokość robocza 107 cm) i mocny silnik Kawasaki V-Twin OHV FH430V o mocy 15 KM

Zimowa odzież robocza Grene

Zatrzymuje ciepło, oraz zapewnia właściwą ochronę przed mrozem i wiatrem. Odzież zimowa Grene doskonale sprawdzi się w ciężkich warunkach pracy, oraz zapewnia odpowiednią funkcjonalność i komfort.

Bluza robocza

Polyester/bawełna 1960-1010080
Bawełna 1960-1000080

Spodnie

Polyester/bawełna 1960-2010080
Dodatkowo wydłużone 10cm 1960-2010180
Bawełna 1960-2000080
Dodatkowo wydłużone 10cm 1960-2000180

Ogrodniczki

Polyester/bawełna 1960-3010080
Dodatkowo wydłużone 10cm 1960-3010180
Bawełna 1960-3000080
Dodatkowo wydłużone 10cm 1960-3000180

Rys. 15. Ubrania robocze dla rolników produkcji duńskiej, wprowadzone na rynek polski przez firmę handlową „GRENE” Spółka z o.o. w Bydgoszczy

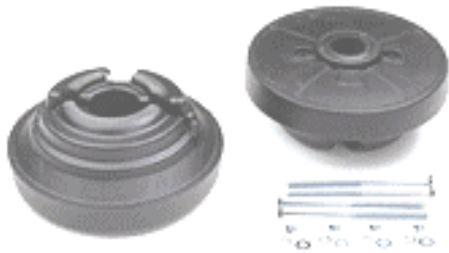
Rys. 17. Przyczepa PROFI. Wymiary powierzchni ładunkowej: 900x1230x300 mm. Przyczepa wyposażona jest w uchylną tylną klapę z blokadą i szerokie koła (18x8.5"). Ładowność – 350 kg

Rys. 18. Lemiesz do odśnieżania o szerokości roboczej 125 cm. (lemiesz wykonany ze stali posiada mechanizm sprężynowy amortyzujący wstrząsy; należy go stosować wyłącznie po założeniu łańcuchów śniegowych i obciążników kół)

Rys. 19. Koło ciągnika z łańcuchami śniegowymi. (łańcuchy wyposażone w rozpórki pierścieni zapewniają dobrą przyczepność do podłoża podczas odśnieżania)

Rys. 20. Obciążniki kół napędzających ciągnika (poprawiają przyczepność kół zwłaszcza na śniegu i błocie)

Podstawowe informacje o pozostałych wyróżnionych wyrobach zamieszczono w internecie [6].

KRUS od samego początku czyniła starania i czyni je nadal, aby na rynku były następujące, bezpieczne wyroby:

- proste ramy ochronne do ciągników klasy 0,6 i 0,9 – do zamontowania przez samych rolników użytkujących ciągniki bez kabin i ram ochronnych,
- rozrzutniki obornika i przyczepy rolnicze z pojedynczymi burtami o ładowności do 4 ton z:
 - dodatkowym stopniem ułatwiającym dojście do skrzyni ładunkowej dla dokonania czynności obsługowych (głównie czyszczenia i mycia),
 - drabinami do bezpiecznego schodzenia i wchodzenia w celu wykonywania czynności związanych z za- i rozładunkiem materiałów objętościowych wraz z uniwersalnymi ściągaczami spinającymi ładunki objętościowe;
 - drabinami sznurowymi, spełniającymi jednocześnie funkcję drabin aluminiowych wraz z uniwersalnymi ściągaczami.
- bezpieczne maszyny do gospodarczej obróbki drewna i do przygotowania drewna na opał, zwłaszcza:
 - „przetaczone” (wyposażone w opuszczane koła do transportu – ręcznego przetaczania w obrębie gospodarstwa) uniwersalne pilarki tarczowe do bezpiecznego cięcia wzdłużnego i poprzecznego w tzw. “koszu podawczym”,
 - zawieszane na trójpunktowym układzie zawieszenia (TUZ) ciągników klasy 0,6 i 0,9 pilarki tarczowe do bezpiecznego cięcia wzdłużnego i poprzecznego,
 - przewożne i ciągnikowe traki poziome do cięcia bali na deski i kantówki w lesie,
 - proste adaptory do bezpiecznego cięcia wzdłużnego i poprzecznego, montowane przez samych użytkowników do stołów w posiadanych uniwersalnych pilarkach tarczowych – nawet w pilarkach wykonanych we własnym zakresie, tzw. „samoróbkach”.
- obuwie i ubrania robocze oraz ochronne i inny sprzęt ochrony indywidualnej.

4. Promocja bezpiecznych wyrobów jako narzędzie prewencji wypadkowej w rolnictwie

O wyrobach bezpiecznych, oznaczonych „Znakiem Bezpieczeństwa KRUS” i posiadających wyróżnienia targowe Prezesa KRUS pn. „DOBROSŁAW” za „Wyrób zwiększający bezpieczeństwo pracy w gospodarstwie rolnym”, Kasa informuje zainteresowane instytucje, instytuty i uczelnie. Kasa podejmuje promocję tych wyrobów podczas Targów i innych imprez rolniczych, podczas szkoleń i spotkań z rolnikami, na Konferencjach, Seminariach, Sympo-

zjach itp. oraz w publikacjach (czasopisma i wydawnictwa KRUS, uczelni i instytutów), jak również w internecie [6], a także w audycjach radiowych i programach telewizyjnych. Co roku wydawane są w nakładzie ponad 30 tys. uaktualnione broszury o wyrobach bezpiecznych („Wyroby oznaczone Znakiem Bezpieczeństwa KRUS” i „Wyroby zwiększające bezpieczeństwo pracy w gospodarstwie rolnym”). Broszury przeznaczone są głównie dla rolników i uczniów, uczestniczących w szkoleniach organizowanych przez Oddziały Regionalne i Placówki Terenowe Kasy. Wydawnictwa te rozdawane są również zainteresowanym osobom (rolnikom, uczniom i studentom oraz pracownikom instytutów, uczelni i instytucji oraz dziennikarzom), odwiedzającym stoiska Kasy podczas różnych imprez rolniczych.

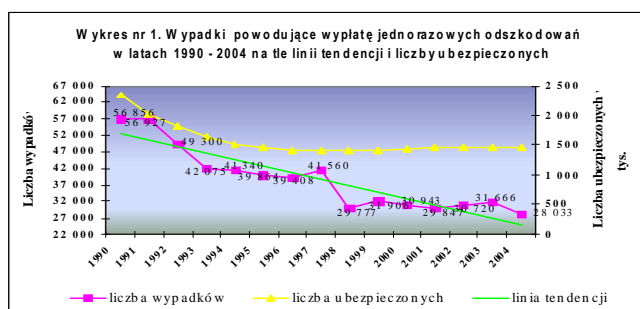
Inspektorzy ds. prewencji wypadkowej z OR i PT Kasy prowadzą analizy wpływu użytkowania maszyn na powstawanie wypadków przy pracy rolniczej. OR KRUS opracowują opinie nt. wyrobów, których producenci ubiegają się o przyznanie „Znaku Bezpieczeństwa KRUS” – zakres tych opinii dotyczy odnotowania wypadków przy pracy z użyciem wyrobów, szczególnie wypadków spowodowanych przez ewentualną ich wadliwość konstrukcyjną, materiałową lub wynikającą z wadliwego wykonania i wadliwości instrukcji obsługi. Opinie te obejmują również uwagi handlowców oraz rolników użytkujących te wyroby. W 2004 roku inspektorzy z OR i PT KRUS:

- nawiązywali kontakty z dostawcami wyrobów bezpiecznych, m.in. w celu uzyskania nagród dla laureatów konkursów – rolników i uczniów,
- prowadzili indywidualne rozmowy z dostawcami wyrobów w sprawie składania wniosków o przyznanie „Znaku Bezpieczeństwa KRUS”,
- informowali przedstawicieli przedsiębiorstw zajmujących się sprzedażą artykułów do produkcji rolnej o potrzebie wprowadzenia do handlu wiejskiego ubrań i obuwia roboczego i innych ochron indywidualnych,
- sporządzali wykazy przedsiębiorstw handlowych, w których dostępne są wyroby bezpieczne (oznaczone Znakiem Kasy i posiadające wyróżnienia targowe Prezesa KRUS) oraz środki ochrony pracy; wykazy te są wykorzystywane m.in. podczas szkolenia rolników.

Od 1996 roku Kasa monitoruje dystrybucję techniki rolniczej i środków ochrony indywidualnej oraz odzieży i obuwia roboczego – wyrobów stosowanych w gospodarstwach rolnych. Prowadzona przez Kasę promocja wyrobów bezpiecznych służy:

- zachęcaniu producentów ciągników, przyczep, maszyn, narzędzi i urządzeń rolniczych do nawiązywania bezpośrednich kontaktów z producentami środków ochrony pracy dla kompletowania zestawu ubrań roboczych, ochronnych i innego sprzętu ochrony indywidualnej, stanowiącego wyposażenie oferowanego rolnikom środka do produkcji rolniczej,
- proponowaniu przedsiębiorstwom handlowo-usługowym, działającym na rynku wiejskim, aby podjęły się dystrybucji środków ochrony pracy i oferowały je rolnikom razem z technicznymi środkami produkcji i innymi artykułami do produkcji rolnej (paszami, nawozami, pestycydami itp.),
- proponowaniu sprzedawcom środków ochrony pracy, odzieży i obuwia roboczego, aby zapoznawali rolników z tymi wyrobami, które należy stosować podczas prac rolniczych.

Wypadkowość w rolnictwie jest ponad dwukrotnie większa niż w pozostałych działach gospodarki narodowej, co skłania wiele instytucji, uczelni i instytutów do podejmowania działań zmierzających do ograniczenia skali wypadkowości w środowisku wiejskim. Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego, jako jedyna instytucja, posiadająca rzeczywistą wiedzę na temat stanu zagrożeń wypadkowych w gospodarstwach rolnych, prowadzi działania – zgodnie z ustawowym obowiązkiem – do ograniczenia wypadkowości na wsi. Działania te przynoszą efekty, bowiem zmniejsza się wypadkowość w rolnictwie indywidualnym. Liczba wypadków powodujących wypłatę odszkodowań zmniejszyła się z 31.666 w 2003 roku do 28.033 w 2004 roku. Rys. 21 przedstawia liczbę tych wypadków w latach 1990–2004. Podobnie jak w latach ubiegłych, w 2004 roku najwięcej zdarzeń wypadkowych było w grupie „upadek osób”, „pochwycenia i uderzenia przez części ruchome maszyn i urządzeń” oraz „uderzenia, przygniecenia i pogryzienia przez zwierzęta”. Wypadki tych 3 grup stanowiły ponad 75% wszystkich wypłaconych odszkodowań. W porównaniu do 2003 roku nastąpił niewielki spadek liczby wypadków w tych grupach. Najwięcej wypadków śmiertelnych w 2004 roku odnotowano w grupie „przejechanie, uderzenie, pochwylenie przez środek transportu w ruchu” (38,2%) i w grupie „upadek osób” (19,7%) oraz w grupie „pochwycenie i uderzenie przez ruchome części maszyn i urządzeń” (9%). Zmiany w strukturze wypadków (ogółem i śmiertelnych) na przestrzeni ostatnich lat są niewielkie, co obrazuje tab. 3.

Rys. 21. Wypadki powodujące wypłatę jednorazowych odszkodowań w latach 1990-2004 na tle linii tendencji i liczby ubezpieczonych

Mimo, że od kilku lat liczba osób ubezpieczonych w KRUS wzrasta, to liczba wypadków z roku na rok maleje – od 1990 roku spadła o połowę. Zmalał również wskaźnik wypadkowości – z 20,0/1.000 w 2003 roku do 17,7/1.000 ubezpieczonych w 2004 r. Pomimo tendencji spadkowych, odnotowywanych prawie w każdej z grup wypadkowych, przedstawionych w tab. 1, nie można mówić o bezpiecznej wsi, o czym świadczy wysoki wskaźnik wypadkowości, bowiem przyczyny powstawania wypadków w gospodarstwach rolnych pozostają niezmiennie. Dlatego też realizowanie postanowienia artykułu 63 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 roku o ubezpieczeniu społecznym rolników (ustawy o u.s.r. [1]) w zakresie dokonywania analiz przyczyn wypadków i chorób, prowadzenia szkoleń i instruktaży dotyczących BHP, upowszechniania wiedzy o zagrożeniach wypadkami przy pracy rolniczej oraz podejmowania starań o właściwą produkcję i dystrybucję bezpiecznych środków stosowanych w rolnictwie oraz sprzętu i odzieży ochronnej dla rolników będzie

przyczyniało się do dalszego ograniczania skali wypadkowości w indywidualnych gospodarstwach rolnych.

Zaznaczyć należy, że od maja 2004 roku zaczęły funkcjonować istotne dla rolników indywidualnych i ich rodzin zmiany, wprowadzone do ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników. Zmiany te ograniczyły grono osób uprawnionych do jednorazowego odszkodowania z tytułu wypadku przy pracy rolniczej.

Odszkodowanie nie przysługuje osobie najbliższej ubezpieczonemu rolnikowi, która uległa wypadkowi podczas pomocy w pracach związanych z prowadzeniem działalności rolniczej, a nie podlegała ubezpieczeniu społecznemu rolników, ani też członkom jej rodziny, jeśli zmarła na skutek wypadku. W świetle obowiązujących przepisów dzieci rolników do lat 15 nie mają prawa do jednorazowego odszkodowania, gdyż nie mogą być objęte ubezpieczeniem. Zmiany te, a także prowadzone w sposób planowy i uporządkowany działania prewencyjne przez KRUS, we współpracy z wieloma partnerami zajmującymi się problematyką wiejską, wpłynęły w sposób istotny na zmniejszenie liczby zgłaszanych zdarzeń wypadkowych.

5. Zakończenie

Dzięki działaniom KRUS rolnicy osiągają wiele korzyści, ponieważ:

- mogą zakupić promowane przez Kasę bezpieczne środki techniczne, ochrony pracy, ubrania robocze i ochronne (sprawdzone w praktyce pod względem bezpieczeństwa z przyznanym Znakiem Bezpieczeństwa KRUS, wyróżnieniem targowym, nadaną statuetką DOBROŚLAW”),
- na organizowanych przez KRUS szkoleniach dla rolników z zakresu bhp w gospodarstwach rolnych (w 2004 roku w 1782 szkoleniach wzięło udział ponad 40 400 rolników z 2 715 wsi), nabywają wiedzę o bezpiecznych rozwiązaniach technicznych i technologicznych w produkcji rolnej,
- nie trafiają do gospodarstw rolnych wadliwe wyroby techniczne eliminowane z rynku poprzez prowadzone przez KRUS działania regresowe,
- eliminowane są w środkach technicznych wady konstrukcyjne i materiałowe (walidacja wyrobu w procedurze przyznawania Znak Bezpieczeństwa KRUS oraz wystąpienia prewencyjne Kasy),
- eliminowane jest niewłaściwe użytkowanie maszyn i urządzeń, wynikające z wadliwie opracowanej przez producenta instrukcji obsługi.

Nie ulega wątpliwości – z działań tych korzystają również producenci bezpiecznych wyrobów.

6. Literatura

- [1] Ustawa z dnia 20 grudnia 1990 roku o ubezpieczeniu społecznym rolników (Dz.U. nr 7 z 1998 r., poz. 25 z późn. zm.; ostatnia zmiana z dn. 2 kwietnia 2004 r. Dz.U. nr 91, poz. 873)
- [2] Regulamin przyznawania „Znaku Bezpieczeństwa KRUS”; Warszawa 1 czerwca 2004 r., dostępny w internecie: www.krus.gov.pl (prewencja)
- [3] Dyrektywa UE („Wymagania bezpieczeństwa dla maszyn umieszczanych na rynku Unii Europejskiej i na rynku Polski”, tzw. „Dyrektywa Maszynowa”, nr 89/392/EEC, zmienionej przez Dyrektywy nr: – 91/368/EEC, 93/44/EEC i 93/68/EEC, tekst jednolity. w Dyrektywie 98/37/EEC

Tab. 3. Liczba i struktura wypadków w latach 1990, 1995, 2002 i 2004

Grupy zdarzeń wypadkowych	Ogółem wypadków w roku:						W tym wypadków śmiertelnych:					
	1990	1995	2002	2004	I-III kw. 2004	I-III kw. 2005	1990	1995	2002	2004	I-III kw. 2004	I-III kw. 2005
	RAZEM WYPADKÓW (w tym):	56 856	39 864	30 720	28 033	21 886	16 093	399	318	209	173	115
Upadek osób	27 434	19 418	15 777	13 969	11 001	7 707	89	48	25	34	25	13
Upadek przedmiotów	4 622	2 362	1 899	2 002	1 504	1 122	19	10	18	8	6	2
Zetknięcie się z narzędziami ręcznymi i innymi ostrymi przedmiotami	-	2 936	1 799	1 597	1 234	914	-	0	2	0	1	0
Uderzenie, przygniecenie przez materiały transportowane mechanicznie lub ręcznie	-	1 577	718	577	446	331	-	6	1	4	3	4
Przejechanie, uderzenie, pochwylenie przez środek transportu w ruchu	3 391	1 233	784	774	621	471	122	116	78	66	42	34
Pochwylenie i uderzenie przez części ruchome maszyn i urządzeń	8 619	5 350	4 159	3 807	2 906	2 221	39	25	17	16	10	5
Uderzenie, przygniecenie, pogryzienie przez zwierzęta	6 672	3 893	3 604	3 445	2 737	2 106	38	6	11	4	3	5
Pożar, wybuch, działanie sił przyrody	-	80	93	96	74	43	-	6	11	2	2	1
Działanie skrajnych temperatur	657	435	244	233	173	158	2	1	0	2	0	0
Działania materiałów szkodliwych	206	161	60	45	26	28	3	2	2	1	1	0
Nagłe zachorowania	-	209	171	149	110	95	-	30	21	16	13	15
Inne zdarzenia	5 255	2 210	1 412	1 339	1 018	897	87	68	23	20	9	14

Uwaga: Więcej informacji zamieszczono w opracowaniu Kasy [15]

- [4] Ustawy z dnia:
- 22 stycznia 2000 roku o ogólnym bezpieczeństwie produktów (Dz.U. nr 15 z 2000 r., poz. 179)
 - 2 marca 2000 roku o ochronie niektórych praw konsumentów oraz o odpowiedzialności za szkodę wyrządzoną przez produkt niebezpieczny (Dz.U. Nr 22 z 2000 roku, poz. 271)
 - 28 kwietnia 2000 roku o systemie oceny zgodności, akredytacji oraz o zmianie niektórych ustaw (Dz.U. nr 43/2000, poz. 489 z późn. zm.; ost. zm. w Dz.U. z 2001 roku, nr 63, poz. 636)
- [5] Akty wykonawcze – Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 3 lipca 2001 roku (Dz.U. nr 120 z 2001 roku, poz. 1276), wprowadzające od dnia 1 stycznia 2003 roku zasadnicze wymagania dla maszyn i elementów bezpieczeństwa, podlegających ocenie zgodności, warunków i trybu dokonywania oceny zgodności oraz sposobu oznakowania tych maszyn i elementów bezpieczeństwa, jak również Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 20 grudnia 2002 roku (Dz.U. nr 231/2002), zmieniającymi poprzednie Rozporządzenie w sprawie wymagań zasadniczych dla:
- urządzeń używanych na zewnątrz pomieszczeń w zakresie emisji hałasu do środowiska (poz. 1942)
 - sprzętu elektrycznego, warunków i trybu dokonywania oceny zgodności oraz sposobu oznakowania sprzętu elektrycznego (poz. 1944)
 - maszyn i elementów bezpieczeństwa podlegających ocenie zgodności, warunków i trybu dokonywania oceny zgodności oraz sposobu oznakowania tych maszyn i elementów bezpieczeństwa (poz. 1945)
 - prostych zbiorników ciśnieniowych podlegających ocenie zgodności (poz. 1946)
 - środków ochrony indywidualnej (poz. 1947)
 - urządzeń spalających paliwa gazowe podlegających ocenie zgodności (poz. 1948)
 - oraz Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 23 grudnia 2002 roku (Dz.U. nr 239/2002) w sprawie:
 - maszyn i elementów bezpieczeństwa podlegających ocenie zgodności, warunków i trybu dokonywania oceny zgodności oraz sposobu oznakowania tych maszyn i sposobu funkcjonowania krajowego systemu notyfikacji norm i aktów prawnych (Dz. U. Nr 239, poz. 2039)
 - sposobów współdziałania Polskiego Komitetu Normalizacyjnego z organami administracji rządowej (Dz. U. Nr 239, poz. 2040)
- [6] Opracowanie KRUS pt.: „Dobrowolna atestacja wyrobów na „Znak Bezpieczeństwa KRUS”, wyroby wyróżnione oraz wyroby i usługi zakwestionowane przez Kasę – wg stanu na koniec czerwca 2005 roku”, dostępne w internecie: www.krus.gov.pl (prewencja)
- [7] Skonieczny I., Majczak W. i in.: Znak Bezpieczeństwa KRUS – od Sokółki do Sokółki. PLON – Magazyn Współczesny” nr 39–40, 2004.10.10.
- [8] Majczak W.: Dziesięć lat dobrowolnej atestacji wyrobów na „Znak Bezpieczeństwa KRUS”. Warszawa, „AGROBAZAR” nr 6–7 (172–173), czerwiec–lipiec 2005 r.
- [9] Majczak W., Rapacki Z.: Co z tego ma rolnik? Co z tego ma producent? – czyli działalność prewencyjna KRUS. Warszawa, AGROBAZAR nr 10 (176), 2005 r.
- [10] Projekt normy prPN-88/N-08007 „Ochrona pracy. Atestacja ergonomiczna maszyn i urządzeń. Podstawy metodyczne”, opracowanej przez zespół pod kierunkiem prof. Leszka Pacholskiego z Politechniki Poznańskiej
- [11] Norma PN–EN 292–1:2000 „Maszyny. Bezpieczeństwo. Pojęcia podstawowe, ogólne zasady projektowania. Podstawowa terminologia, metodologia”
- [12] Norma PN–EN 292–2:2000 „Maszyny. Bezpieczeństwo. Pojęcia podstawowe, ogólne zasady projektowania. Zasady i wymagania techniczne”
- [13] Norma PN–EN 1050:1999 „Maszyny. Bezpieczeństwo. Zasady oceny ryzyka”
- [14] Norma BN–76/9195–01 „Maszyny rolnicze. Podział czasu pracy. Symbole i określenia”
- [15] Opracowanie KRUS pt.: „Wypadki przy pracy i choroby zawodowe rolników oraz działania prewencyjne KRUS w 2004 roku”, dostępne w internecie: www.krus.gov.pl (prewencja); „Wypadki przy pracy i choroby zawodowe rolników oraz działania prewencyjne KRUS w 2005 roku” dostępna będzie w Internecie w drugiej połowie 2006 roku.